

Томашук Інна

асистент

Вінницький національний аграрний університет
Вінниця, Україна

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Міжнародний досвід розвитку сільських територій допоможе визначити, які елементи вітчизняного механізму розвитку сільської території є раціональними і заслуговують на використання в перспективі, а які слід замінити на більш досконалі. Припинення деградації сільських територій України планується досягти за рахунок реалізації заходів, що обумовлені Єдиною комплексною стратегією розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015–2020 роки, Концепцією Державної цільової програми сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року та іншими нормативно-правовими актами.

Планування територіального розвитку, в межах яких відбувається розвиток сільських територій, існують в усіх розвинених країнах. У Франції це «Регіональний план соціально-економічного розвитку та облаштування територій», в Німеччині – «Федеральна програма організації простору», в Японії – «План всебічного розвитку території країни». Суттєву роль у перетворенні сільських територій в Польщі в перші роки її членства в ЄС відігравав «План розвитку сільських територій» (ПРСТ), метою якого є підтримка диференційованого розвитку сільських територій (суспільні, економічні та екологічні аспекти). На його реалізацію виділено близько 3,6 млрд. євро [3].

Важливим аспектом соціально-економічного розвитку сільських територій країн Європи є недержавна підтримка підприємницької діяльності, яка здійснюється: асоціаціями, союзами, профспілками, об'єднаннями підприємців. Французький досвід економічного розвитку сільських територій свідчить, що в останні роки регіональна політика розвитку сільських територій все більше базується на принципах субсидіарності та партисипативності [1].

Досвід розвинених країн засвідчує, що існують фундаментальні суспільно-політичні принципи сталого розвитку сільських територій, яких потрібно дотримуватись з урахуванням національних особливостей соціально-економічних відносин. Аналіз досвіду реалізованих проектів економічного розвитку сільських територій в розвинених країнах Європи дозволяє виділити основні акценти ефективного їх застосування (рис. 1).

Рис. 1. Основні акценти економічного розвитку сільських територій в розвинених країнах Європи

**Джерело: сформовано автором на основі досліджень*

Крім того, існують сучасні тенденції розвитку сільських територій в країнах Європи, які також мають ефективні наслідки їх впровадження (рис. 2).

Розвиток сільських територій тісно пов'язаний з аграрним сектором. Розвинуті країни світу активно субсидують аграрний сектор. Така політика проводиться з міркувань продовольчої безпеки та мінімізації загрози надлишкової міграції сільського населення в міста і за кордон. Розмір таких субсидій досягає в країнах ЄС – у середньому 50% від вартості сільськогосподарської продукції, у Швейцарії – 82% [2].

Розрізняють декілька моделей державної підтримки розвитку сільських територій:

- перша модель представляє механізми та інструменти державної підтримки закріплені законодавчими актами (Європейський Союз, Канада, Туреччина);
- друга модель характеризується реалізацією різноманітних програм підтримки незалежно одна від одної (США, Мексика, Нова Зеландія).

Політика підтримки сільських територій в країнах ЄС та США полягає в тому, що в ЄС напрямки розвитку сільських місцевостей зафіксовані в рамках Спільної Аграрної Політики, в той час як в США основні напрямки підтримки не виділені законодавчо як програми сільського розвитку. Європейська політика розвитку

сільських територій фінансується за рахунок Європейського Аграрного Фонду Розвитку Сільських Районів, який виділив € 99,6млрд. на період 2014 – 2020 рр.

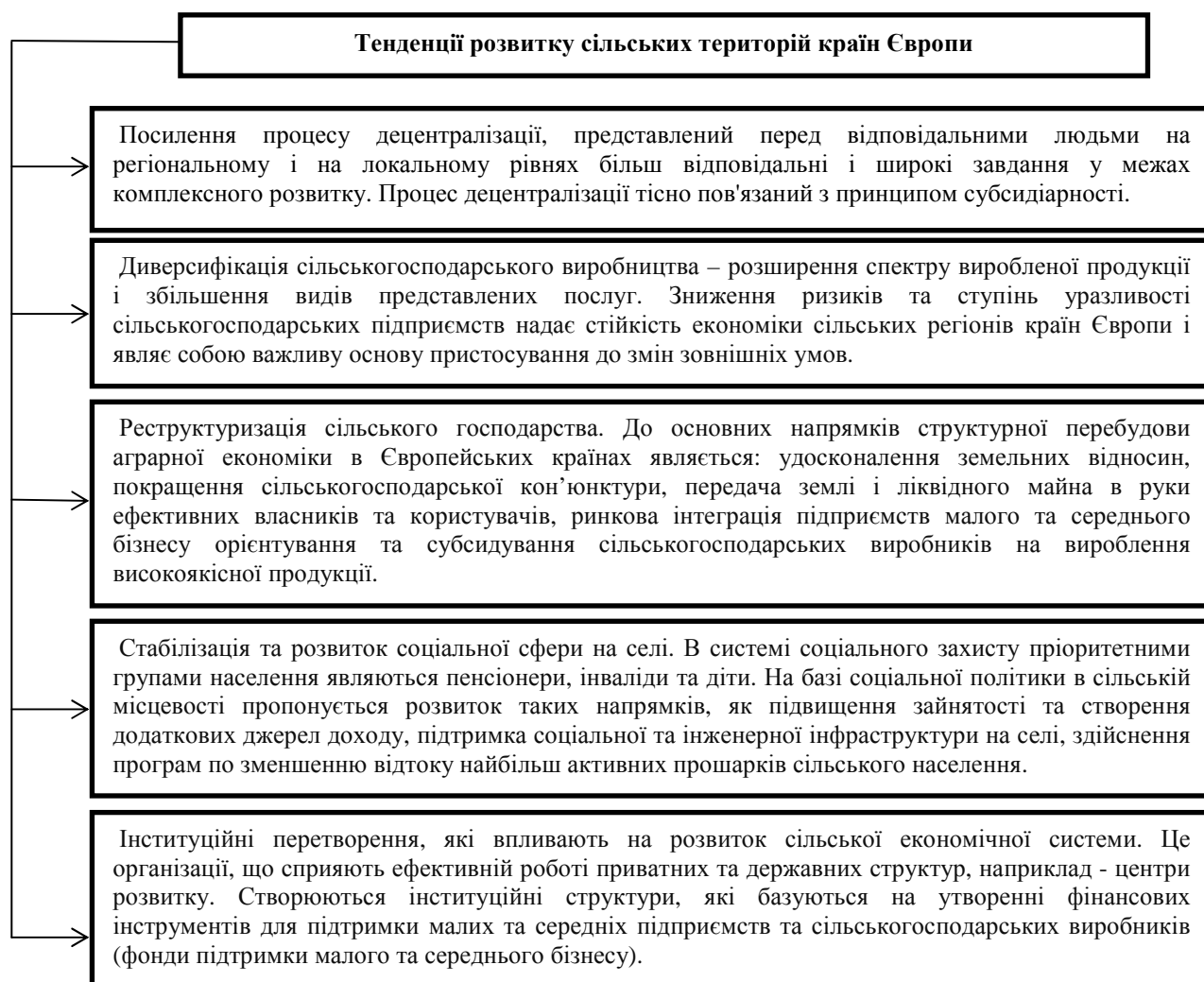

Рис. 2. Перелік сучасних тенденцій розвитку сільської території в країнах Європи

*Джерело: сформовано автором на основі [4]

Отже, ефективний розвиток сільських територій є запорукою соціально-економічного розвитку будь-якої країни, які потребують державної підтримки.

Список використаних джерел

1. Бардіна Т.О. Європейський досвід обґрунтування програм соціально-економічного розвитку сільських територій. *Інноваційна економіка*. 2014. № 5(54). С. 169-172
2. Борщівський В. В., Притула В.В., Крупін В.Є., Куліш І.М. Проблем та перспективність розвитку сільських територій України (на прикладі Карпатського регіону). Львів : НАН України. Інститут регіональних розробок. 2011. 60 с.
3. Недбалюк О.П. Міжнародний досвід організації розвитку сільських територій та можливості його застосування в Україні. *Економіка і суспільство*. 2017. 9. С. 89-94.

4. Шаптала К.О. Використання європейського досвіду розвитку сільських територій. *Культура народів Причорномор'я*. 2012. 229. С. 7-9.

Цвігун Інна
д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри
Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна

СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

«Справжнє багатство нації – це її люди. Основна мета розвитку полягає в тому, аби створити сприятливе середовище для довгого, здорового і творчого життя людей» - саме такими словами починалася «Доповідь про людський розвиток» в 1990 році [1, с.10].

Досліджуючи чинники і умови формування демографічної безпеки варто дослідити соціальне становище населення, а саме наявність в Україні соціального капіталу, середнього класу, а також соціальне відторгнення та маргіналізація українського населення. Соціальне становище населення має безпосередній вплив на демографічну безпеку, більше того ці дві системи є взаємопов'язані і взаємообумовлені.

В умовах соціально орієнтованої ринкової економіки такі соціальні фактори, як сприятливі умови праці, розвинута система стимулювання праці й умови оплати, соціальні гарантії і соціальне обслуговування найманих робітників, корпоративні принципи керування, починають відігравати істотну роль у підйомі виробництва, що у свою чергу знову ж таки підносить рівень соціального добробуту. Тобто можна вести мову про дуалізм соціальних і економічних цілей, коли одні з них є механізмом досягнення інших, коли соціальні показники досягаються за рахунок економічних і навпаки.

В основі депопуляції населення лежать соціальні негаразди у суспільстві, що зумовлено недостатнім рівнем заробітної плати для забезпечення потреб залежних від працюючого членів сім'ї, проблеми щодо забезпечення диференційованої оцінки вкладеної сукупної праці при пенсійному забезпеченні, розвал державних систем охорони здоров'я та освіти - все це проблеми останнього десятиріччя, сьогодення та найближчого майбутнього України. Якщо сьогодні не розпочати роботу по збереженню людського потенціалу країни, то внаслідок інертності демографічних процесів та їхньої слабої керованості з боку держави ситуація стане дедалі більше погіршуватися.

Останнім часом набуло розвитку поняття соціального капіталу та безліч його трактування. В даному випадку ми беремо до увагу роль соціального капіталу як сукупність соціальних ресурсів, які використовуються людиною для досягнення своєї